

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Kábrtovou ve věci žalobkyně **M. A., nar. ..., státní příslušnost Ázerbájdžánská republika**, zast. JUDr. Ing. Jiřím Špeldou, advokátem AK se sídlem Hradec Králové, Šafaříkova 666, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra ČR, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM**, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 3. 2012, čj. OAM-1-644/VL-10-ZA14-R2-2007, **t a k t o :**

- I. **Rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 3. 2012, čj. OAM-1-644/VL-10-ZA14-R2-2007 se z r u š u j e a věc se v r a c í žalovanému k dalšímu řízení.**
- II. **Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni k rukám právního zástupce na náhradě nákladů řízení částku 588,- Kč, a to do 30-ti dnů od právní moci rozsudku.**

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 20. 3. 2012 žalovaný správní orgán neudělil žalobkyni a její, tehdy ještě nezletilé dceři S., nar. ..., mezinárodní ochranu, s odkazem na ust. §§ 12 – 14b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. O žalobě žalobkyň soud rozhodl dne 21. ledna 2013 tak, že žalobu ve výroku o neudělení mezinárodní ochrany podle §§ 12 – 14 zákona o azylu zamítl a rozhodnutí žalovaného zrušil v rozsahu výroku o neudělení doplňkové ochrany, tedy podle §§ 14a a 14b zákona o azylu, v tomto rozsahu věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Proti rozsudku soudu byly podány dvě kasační stížnosti, a to žalovaným správním orgánem, který brojl proti druhému

výroku soudu, kdy v podstatě namítal, že soud se dopustil nezákonnosti, když přesně nevymezil taxativní důvod ust. § 14 a) zákona o azylu a jako případnou hrozbu při návratu žalobkyně do země původu označil možné ponižující jednání ze strany úředníků při řešení základních záležitostí rodiny s jejím vstupem na území. V nedostatečném odůvodnění rozhodnutí pak žalovaný spatřil pochybení soudu. Žalobkyně podala rovněž kasační stížnost, odůvodněnou porušením ust. § 103 odst. 1, písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní – dále jen s.ř.s. Stěžovatelka měla za to, že soud nesprávně posoudil právní otázku, jeho rozsudek je tak nezákonný, rovněž existuje vada řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž bylo vycházeno, nemá oporu ve spisech, či je s ním v rozporu a rozhodnutí žalovaného tak mělo být zrušeno, rovněž pak stěžovatelka namítala nepřezkoumatelnost části rozhodnutí pro nedostatek důvodů.

Nejvyšší správní soud svým rozsudkem ze dne 29. 8. 2013 rozhodnutí krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V odůvodnění svého rozhodnutí soud uvedl, že v rozsudku krajského soudu shledal vadu zmatečnosti, která způsobila, že NSS se již nezabýval námitkami účastníků a případnou věcnou správností a řádným odůvodněním přezkoumávaného rozsudku. Zmatečnost spatřuje NSS v chybném procesním postupu krajského soudu, který nevzal v úvahu, že rozhodnutí žalovaného bylo vydáno ve správním řízení vůči žalobkyni a) A. M. a žalobkyni b) S. M., která byla v době správního řízení nezletilá a jejímž jménem podala žalobkyně a) vůči žalovanému žádost o udělení mezinárodní ochrany. Žaloba proti napadenému rozhodnutí žalovaného však již byla podána pouze žalobkyní a), tedy matkou, neboť žalobkyně b) se rozhodla v mezidobí řešit záležitost podáním žádosti o trvalý pobyt. Soud však ve svém rozhodnutí toto nevyřešil a rozhodl opět i v rozsudku o věci obou osob. Nejvyšší správní soud proto, s odkazem na ust. § 103 odst. 1 písm. c) s.ř.s. zrušil napadené rozhodnutí krajského soudu a v dalším se věcí nezabýval, jak uvedeno výše.

Soud respektoval rozhodnutí Nejvyššího správního soudu v Brně a jeho argumentaci a v dalším řízení již toto vedl pouze s žalobkyní a), tedy žalobkyní, která podala dne 13. 4. 2012 žalobu proti rozhodnutí žalovaného správního orgánu ze dne 20. 3. 2012. Žalobkyně zaslala dne 16. 5. 2014 soudu přípis – Vyjádření Amnesty International k situaci lidských práv v Ázerbájdžánu a Ruské federaci, připomínající historické antipatie mezi Ázerbájdžánci a Armény, vyostřené protiarménskými pogromy v Ázerbájdžánu a konfliktem v Náhorním Karabachu na přelomu 80. a 90. let 20. století a vyhnáním desítek tisíc Ázerbájdžánců z Náhorního Karabachu. Na tomto podkladě je postavení Arménů v Ázerbájdžánu velmi obtížné. Jsou vystaveni nejen diskriminaci ze strany místních úřadů a většinové ázerbájdžánské společnosti, ale jsou i terčem útoků vyplývajících z frustrace mnoha ázerbájdžánských vyhnanců z Karabachu, kteří jsou sami v Ázerbájdžánu diskriminováni a čelí celé řadě obtížných sociálních a politických problémů. Situace je pak umocněna tím, že Ázerbájdžán zdaleka nedosahuje standardů právního státu západního typu a představuje zemi s autoritářským režimem, charakterizovanou manipulací voleb, represemi disidentů a nezávislých novinářů, omezováním svobody projevu a shromažďování a existencí politických vězňů. V tomto politickém kontextu omezujícím vymahatelnost práva nemají občané žádnou možnost jakkoliv se účinně bránit proti útokům na vlastní integritu jak ze strany státu, tak druhých občanů (např. rasově motivovaným útokům). Podepsaný Doc. PhDr. Lubor Kysučan, Ph.D., jako

dobrovolný koordinátor pro záležitosti uprchlíků AI ČR v tomto směru odkazuje jednak na přiloženou zprávu AI, týkající se situace lidských práv v Ázerbájdžánu a Rusku, jednak na svoji vlastní zkušenost, získanou jako člen pozorovatelské mise OBSE a Institutu pro demokracii ve východní Evropě, v jejímž rámci v r. 2003 působil v zemi jako pozorovatel prezidentských voleb. Podobně pak nebyla situace pro rodinu žalobkyně příznivá ani v Ruské federaci, kde žila po útěku z Ázerbájdžánu, když s ohledem na tamní situaci uprchlíků a etnických menšin existuje u nich strach z násilné deportace.

Při jednání soudu dne 19. 5. 2014 žalobkyně vypověděla, že v případě jejího návratu do země původu by mohlo docházet k její diskriminaci z důvodu její národnosti, a to ať u úřadů, či většinové společnosti. Důvod svého útěku z vlasti již v minulém řízení podrobně popsala, v Rusku se pak obrátila na utečenecký úřad, kde s nimi ovšem vůbec nechtěli mluvit. V jejich případě bylo důvodem to, že neměli pasy, ty jim však odebrali na hranicích. Když se narodila dcera, nedostala vůbec žádný dokument. Situace v Rusku byla velmi těžká, ale přeci jen měli zázemí v domě rodičů. Rodiče sice již byli staří a nepracovali, ale celkově jim velmi pomáhali, že mohli načerno pracovat a vůbec se uživit. Rodiče již však nežijí, celkově je situace v Rusku vůči občanům kavkazské oblasti velmi špatná, jsou prostě „černí“ a tak je nazývá každá policejní kontrola, kontrol rodina zažila velké množství, skupina 5 – 6 policistů vtrhla do domu kdykoliv, ve dne i v noci. Obě země konfliktu, ať již Ázerbájdžán, nebo Arménie, tvrdí, že jejich zřízení je demokratické, není to však pravda. Z každodenních zpráv plyne, že v příhraničních oblastech dochází k soustavným ozbrojeným konfliktům, na obou stranách jsou hlášeni mrtví, žalobkyně je přesvědčena, že do takové země není bezpečný návrat možný. U rodiny se jednalo o problémy se soukromými osobami, v té době se žalobkyně ptala na radu náčelníka policie, byl to hodný a slušný člověk, co má dělat a on jí řekl, ať si vezmou věci a odjedou. V Baku žádní takoví lidé nezůstali. Dva roky poté, co rodina opustila Rusko, rodiče zemřeli, nejdříve otec na IM a posléze matka na onkologické onemocnění. Kamarádka žalobkyně, která byla Arménka a její manžel pocházel ze smíšeného manželství, žili nejdříve asi 5 let v Rusku a pak dostali americký azyl a žijí v Kansas City. Posléze žalobkyně navrhla, aby soud vyžádal zprávu o současné situaci v Ázerbájdžánu od MZV ČR, odkázala na tiskové zprávy, a to z 5. 8. 2014 – Baku – Arménie a Ázerbájdžán oznámily další padlé v potyčkách, ve které opět přerostl letitý spor o Náhorní Karabach, je potvrzeno oboustranně 18 zabitých vojáků. Rusko, USA a EU vyzvaly obě strany k respektování příměří. Dne 13. 8. 2014 hovoří zpráva A. K. o rozmrazování konfliktu v Náhorním Karabachu, rostou vyhlídky na obnovení války mezi Arménií a Ázerbájdžánem, je porušováno příměří, které může vést ke katastrofické dominové destabilizaci širokého regionu. Při jednání soudu dne 8. 9. 2014 žalobkyně uvedla, že s ohledem na vyostřený konflikt je pro manžele návrat do země nemožný, jedná se o smíšené manželství. Žalobkyni bylo uloženo správní vyhoštění, postup dle zákona č. 326/1999 Sb. je tak pro ni nemožný, azylové řízení je jediným institutem její možné ochrany.

Soud navrhaný důkaz vyjádřením MZV ČR provedl a dne 15. 10. 2014 Odbor lidských práv a transformační politiky MZV ČR sdělil, že hodnocení vztahu obou zemí a situace Arménů v Ázerbájdžánu obdržel ze zastupitelského úřadu ČR v zemi. Vztahy obou zemí jsou s ohledem na konflikt v Náhorním Karabachu možné definovat jako válečný stav. Po podepsání dohody o příměří v květnu 1994 již sice

nedochází k masivnějším bojovým operacím, ozbrojené potyčky či ostřelování území jsou však na denním pořádku. K posledním větším bojovým akcím došlo na konci července a začátku srpna 2014, ozbrojená konfrontace ustala po zprostředkovací misi ruského prezidenta Putina, díky níž se prezidenti zemí sešli 10. srpna u jednacího stolu. Situace na arménsko-ázerbájdžánském pomezí však zůstává nestabilní a vyžaduje si pravidelné oběti na životech a zraněné mezi vojáky i civilisty, stejně jako škody na majetku. Před konfliktem v Náhorním Karabachu žilo v Ázerbájdžánu na čtyři sta tisíc Arménů, dramatické události však vyústily v jejich exodus (stejně tak jako Ázerbájdžánců z Arménie) a arménskou okupaci Náhorního Karabachu a sedmi sousedních okresů. Stav války, který je v Ázerbájdžánu v projevech oficiálních představitelů i v médiích více než patrný, vede k velmi ostražitému až nepřátelskému postoji ke všemu arménskému a ke snaze vše arménské ze života ázerbájdžánské společnosti odstranit (zde pro ilustraci – řada historických budov v Baku „ztratila“ své architekty a donátory, některé budovy byly cíleně zničeny). V současné době na území Ázerbájdžánu žije maximálně několik tisíc osob arménské národnosti, a to v podstatě jen ve smíšených manželstvích. Podle informací lze tvrdit, že se jedná v naprosté většině o manželství mezi Arménkou a Ázerbájdžáncem, který je většinou schopen před případnými problémy manželku ochránit. Jde však o manželství, uzavřené před vypuknutím konfliktu. Starší a stará generace však postupně vymírá a uzavírání nových manželství mezi občany arménské a ázerbájdžánské národnosti, stejně jako jakýkoliv příchod Arménů do země, nepřichází v úvahu. Osoba arménské národnosti, která se ke svému původu přihlásí, by nemohla zastávat funkci ve státním aparátu, nebo vykonávat učitelské povolání. Problém byl tak řešen i změnou jména a příjmení na ázerbájdžánská. Fakt, že osoby arménské či smíšeného původu mohou ve svém každodenním životě čelit diskriminaci kvůli svému původu, zmiňuje také zpráva Evropské komise proti rasismu a intoleranci z března 2011 (Council of Europe – European Commission against Racism and Intolerance, ECRI Report on Azerbaijan, fourth monitoring cycle). V posledních několika měsících ázerbájdžánský režim zahájil bezprecedentní vlnu represí proti zástupcům občanské společnosti a obhájčům lidských práv, z nichž někteří se aktivně účastnili společných projektů s arménskými nevládními organizacemi, konaných v Arménii či jiných zemích (účast arménských zástupců občanské společnosti na akcích, konaných v Ázerbájdžánu, není dlouhodobě možná). Projekty a konference probíhaly s cílem posílit veřejnou diplomacii a občanskou společnost a usilovaly o mírové řešení konfliktu v Náhorním Karabachu. Tyto osoby byly na základě vykonstruovaných důkazů obviněny z vlastizrady, špionáže pro Arménii a dalších kriminálních činů a reálně jim hrozí vysoké tresty odnětí svobody až doživotí (jedná se např. o novináře R. M., L. Y., ředitelku Institutu pro mír a demokracii a držitelku nejvyššího francouzského státního vyznamenání rytíř Řádu čestné legie a jejího manžela A. Y.).

Při jednání soudu dne 12. 1. 2015 pak žalobkyně uvedla, že její otec byl Armén, matka Ázerbájdžánka, v zemi se řídí národnost podle národnosti otce, je tomu tak automaticky, dítě má národnost po otci a nic s tím nenadělá. Jakmile žalobkyně cítila propuknutí národnostního konfliktu v zemi, poté, co byla napadána, do Arménie odjet nemohla, v Gruzii se situace vyvíjela podobně, viděli s manželem jedinou možnost, a to útěk do Ruska. Tam žili až do vypuknutí čečenského konfliktu vcelku bezpečně, poté však nezbylo, než odjet do ČR, zde žijí s manželem v klidu, pracují. Dcera již s rodiči nežije, požádala o trvalý pobyt, umí velmi dobře česky.

Žalobkyně pracuje s Čechy, naučila se již docela dobře česky, v běžné konverzaci má ale ještě rezervy. Žalobkyně je přesvědčena, že veškeré podklady hovoří o jejím pronásledování v zemi původu pro její národnost, i o tom, že do země se vrátit nemůže. Skutečnosti, uváděné žalovaným v rozhodnutí, jsou v rozporu s dnes známými důkazy, jedná se o nesprávné zjištění skutečného stavu věci, žalovaný prakticky konstatoval možnost normálních životních podmínek žalobkyně v zemi původu, což není pravdivé. Je proto navrhováno zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci k dalšímu řízení. Na náhradě nákladů řízení žalobkyně účtuje jízdné z Prahy do Hradce Králové a zpět, když k soudu cestovala autobusem v ceně 196,- Kč, a to celkem třikrát. Pověřená pracovnice žalovaného navrhla zamítnutí žaloby, žalobkyně sama uváděla v řízení pouze problémy se soukromými osobami v zemi původu, poté nelegálně pobývala 10 let v Rusku, proto měla problémy s tamní policií a přijela do ČR. Náhradu nákladů řízení žalovaný nežádal.

V dalším pak soud připomíná, že již v jeho rozhodnutí (byť NSS následně zrušeného) ze dne 21. 1. 2013 konstatoval, že žalobkyně požádala o udělení mezinárodní ochrany (azylu) v ČR dne 13. 8. 2007, uvedla, že je státním příslušníkem Ázerbájdžánu, národnosti arménské. Současně s žalobkyní žádala o azyl i její nezletilá dcera a manžel E. M. Žalobkyně uváděla, že posledních deset let žila rodina v Rusku ve Stavropolu, nikdy nebyli politicky organizováni, je křesťanského vyznání a 13 let pracovala jako zdravotní sestra. Narodila se v Ázerbájdžánu, provdala se za Ázerbájdžánce, po konfliktu mezi oběma zeměmi však začaly problémy. Rozbili jim okna, malovali hanlivé nápisy a žalobkyně se obávala o život. Koncem r. 1991 proto odjeli s manželem za rodiči do Ruska. Při přejezdu hranic jim byly odebrány pasy, v Rusku psali na MV do Ázerbájdžánu a žádali kopie dokladů, ale nikdy nic neobdrželi. V r. 1994 se narodila dcera Sabina, žalobkyně sice porodila v nemocnici, ale pak ji odtamtud vyhnali, doklady jí neposkytly. Nejdříve byl život v Rusku vcelku klidný, dcera chodila do školy, ale pak vyvstal rusko-čečenský konflikt, začaly policejní kontroly, museli policii uplácet. Situace se stále zhoršovala, nakonec přijeli s převaděčem, který pro ně měl jakési doklady, přiletěli v srpnu 2007 nelegálně. Chtěli by zde žít a pracovat, žalobkyně uvedla, že doufá, že zde bude možné získat dokumenty a jejich smíšená rodina zde bude přijata. V rámci pohovoru dne 12. 9. 2007 žalobkyně popsala situaci v zemi původu poté, co ji opustili Armény, co se vraceli Ázerbájdžánci z Arménie, jak se bála o život, až nakonec s manželem zem původu opustili. Po zrušujícím rozsudku krajského soudu pak žalobkyně v pohovoru dne 10. 11. 2010 uvedla, že z různých médií i internetu, kdy za nejobjektivnější považuje ruské zdroje, vyplývá, že obě země se chystají k válce, provádějí u hranic vojenská cvičení. K situaci rodiny za dobu pobytu v Rusku uvedla, že s ohledem na chybějící doklady museli uplácet policisty, prosit, aby je nechali. Nejdříve chodil okrskář, ale po r. 1993 se jednalo o lidi ve vojenských uniformách, vyhrožovali jim a vyzývali je k odjezdu. Za ty dlouhé roky se jim ale zřejmě podařilo policii přesvědčit, že jsou normální rodina, která nemá s jakýmkoliv útoky nic společného, manžel žalobkyně pracoval načerno a žalobkyně vypomáhala, jak se dalo, pekla dorty, píchala injekce, uklízela. Dále vypověděla, že dcera se jí narodila v první stavropolské nemocnici, kdy žalobkyně porodila vlastně „načerno“ po dohodě s lékařkou, za porod zaplatila, ale doklad žádný neobdržela. Byla i na stavropolském ženském výboru, ale nic nepomohlo, později se dohodla s ředitelkou školy, aby dcera mohla chodit do školy, nicméně ani tyto doklady nemají, protože odjížděli narychlo. K situaci rodičů žalobkyně uvedla, že když oni odjížděli do

Ruska, tak se zaregistrovali, Rusko tehdy přijímalo všechny. Sice neměli občanství, ale dostali propisku. V Ázerbájdžánu žalobkyně zažila několik napadení, řekla manželovi, že musí pryč a on chtěl odjet s ní. V práci pociťovala tlak, kolegyně divně mluvily, manžel již později nechtěl, aby tam chodila. Problémy byly s uprchlíky z Arménie, strkali do ní na chodbě, pak se snažili vymlátit dveře u bytu, to se již opravdu bála o život, neboť jí vyhrožovali, že ji zabijí. Manžel ji bránil, s těmito útočníky se i pral. Žalobkyně vlastnila vnitřní pas SSSR, vyřídila si i cestovní doklad, již na jméno M., koupili si jízdenky, manžel měl rovněž oba doklady. Při kontrole na hranicích jim vzali oba pasy a manžela vyvedli ven, ptali se, proč vyváží Arménku, manžel se vrátil potrháný, popral se a pasy zpět nedostali. Po příjezdu do Ruska se žalobkyně šla přihlásit jako uprchlík, ale chtěli po ní doklady, které neměla. Uvedla, že v Ázerbájdžánu nezůstaly žádné arménské rodiny, nikdo by tam nemohl přežít. Na zdejší území se k nim lidé chovají normálně. Jazykem žalobkyně je ruština, ale učí se česky. K situaci v Ázerbájdžánu uvedla žalobkyně, že podle jejího mínění se stále vyostřuje, bála by se návratu.

V dalším soud připomíná, že v předchozím řízení provedl důkazy podkladem Rádía Svobodná Evropa z 20. 7. 2012, Zprávou BBC Evropa z 19. 7. 2012, dokládajícími stoupající napětí mezi oběma zeměmi (Ázerbájdžán a Arménie), další podklad BBC z 1. 8. 2012 připomněl události před 20 lety z války mezi oběma zeměmi, kdy milion lidí byl nucen opustit své domovy, i v době současné obě země zbrojí a častují se nepřátelskou rétorikou. Materiál Evropské komise proti rasismu a netoleranci ECRI z 23. 3. 2011 pak pojednává o obtížnosti získání dokumentů, riziku každodenní diskriminace osob arménského původu, které si nepožádaly o ázerbájdžánské doklady totožnosti po zrušení sovětských pasů a dnes mají problémy s jejich získáním. Tyto skutečnosti způsobují i obtíže při přístupu k sociálním právům, situace arménských osob je složitá. Zpráva dále pojednává o rozporuplném uvádění počtu Arménů, žijících na ázerbájdžánském území, jejich počet v Náhorním Karabachu je asi 120 000, na ostatním území se k němu hlásí asi jen 700 osob.

Zákon o azylu upravuje v ust. § 12 důvody udělení azylu tak, že azyl se udělí cizinci, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec

- a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo
- b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

V ust. § 13 zákona o azylu je upraven azyl za účelem sloučení rodiny, který lze udělit rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14 v případě hodném zvláštního zřetele, i když v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12. Humanitární azyl upravuje ust. § 14, který lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit, jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany není zjištěn důvod pro její udělení podle § 12 zákona o azylu.

Zákon o azylu dále v ust. § 14 a) upravuje důvody udělení doplňkové ochrany, která se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o

udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odst. 2) a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště. Přitom za vážnou újmu se podle odst. 2 považuje

- a) uložení nebo vykonání trestu smrti,
- b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,
- c) vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo
- d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

V ust. § 14 b) cit. zákona je upravena doplňková ochrana za účelem sloučení rodiny, v odst. 1 je uvedeno, že rodinnému příslušníkovi osoby požívající doplňkové ochrany se v případě hodném zvláštního zřetele udělí doplňková ochrana za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude v jeho případě zjištěn důvod pro její udělení. Přitom dle odst. 2 se pro tyto účely rozumí rodinným příslušníkem

- a) manžel či partner osoby požívající doplňkové ochrany,
- b) svobodné dítě osoby požívající doplňkové ochrany, které je mladší 18 let,
- c) rodič osoby požívající doplňkové ochrany, která je mladší 18 let, nebo
- d) zletilá osoba odpovídající za nezletilou osobu bez doprovodu podle § 2 odst. 11

Předpokladem udělení doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny manželů osoby požívající doplňkové ochrany je trvání manželství (partnerství) před udělením doplňkové ochrany cizinci, v případě polygamního manželství, má-li již tato osoba požívající doplňkové ochrany manžela žijícího s ním na území České republiky, nelze udělit doplňkovou ochranu za účelem sloučení rodiny další osobě, která je podle právního řádu jiného státu manželem osoby požívající doplňkové ochrany.

Po opakovaném projednání věci a jejím přezkoumání soud dospěl, a to i s odkazem na nově provedené důkazy, k závěru o nutnosti zrušení napadeného rozhodnutí žalovaného, a to z následujících důvodů:

Soud zdůrazňuje, že žalobkyně, a konečně ani její manžel, jehož věc soud projednal pod sp. zn. 29 Az 10/2012 téhož dne, jako věc žalobkyně, nikdy v průběhu správního či soudního řízení neuváděli, že by byli v minulých letech, ať již za původního pobytu v Ázerbájdžánu, či posléze v Rusku, jakkoliv politicky činní či organizováni, či by na veřejnosti jakkoliv prezentovali své názory. Soud proto i nadále je přesvědčen, že podmínky ust. § 12 písm. a) zákona o azylu v daném případě naplněny nejsou.

Žalobkyně od počátku řízení o udělení mezinárodní ochrany v České republice uváděla, že její národnost je arménská, a to po jejím otci, tak, jak předpisy země původu upravují. Z tohoto titulu měla na přelomu 80. a 90. let v Ázerbájdžánu velké problémy, nejen v práci, ale hlavně i v místě bydliště. Zde se jednalo sice o útoky soukromých osob, nicméně byly takového charakteru, že jí i seriózní okrskář

řekl, že jí nemůže pomoci, nejlepší bude odjezd ze země. Správní orgán tuto situaci v podstatě vyargumentoval ve svém rozhodnutí tím, že se jednalo o ataky soukromých osob, které nebyly azylově relevantně razantní a podpořené jednáním státních orgánů. Soud je však po opakovaném projednání věci přesvědčen, že takto zjednodušenou argumentaci v daném případě, s ohledem na situaci v Ázerbájdžánu v době, kdy žalobkyně zem původu opouštěla, nemůže připustit. Nelze přehlédnout, že podkladové zprávy hovoří o milionovém exodu osob arménského původu v uvedené době, který měl zcela jistě základ nejen v ústřích soukromých osob, ale v celkové nedobré a závažné situaci v zemi, s tím, že prakticky obdobná situace existovala v Arménii, a to vůči osobám původu ázerbájdžánského, které se naopak nuceně navracely do Ázerbájdžánu. Situaci, která existovala, žalobkyně v průběhu pohovorů popsala. Zprávy jasně popisují, že v uvedených letech se násilí mezi oběma etniky i kvůli eskalaci konfliktu v Náhorním Karabachu rozšířilo prakticky na další části země a Ázerbájdžán většina etnických Arménů opustila. Podklady UNHCR, které jsou součástí správního spisu, popisují tuto situaci tak, že ani jeden z etnických Arménů, vystěhovaných v r. 1992, se do Ázerbájdžánu nevrátil, proto je podrobné hodnocení rizika takového návratu nesnadné, i kdyby ho ázerbájdžánské úřady povolily. Řada etnických Arménů – uprchlíků, kteří odešli do jiných částí bývalého SSSR, bezpečný status nedostala či jim již vypršel a na trvalé řešení stále čekají. Je tak na místě pečlivá analýza individuálních případů. Soud je pevně přesvědčen, že správní orgán ve svém řízení nemůže případ žalobkyně vést jako „pouhé ústřky pocházející od soukromých osob“, ale její tvrzení musí zasadit do tehdejší celkové situace v zemi původu, která byla zřetelně vůči arménské menšině nepřátelská. Tato situace měla zcela zřejmě v dalších letech kolísavý diskriminační charakter, který popisují prakticky všechny podklady, nicméně tento problém i nadále eskaluje, jak uvádí naposledy důkazně samotné Ministerstvo zahraničních věcí ČR – viz shora. Problém se tedy nezmínil, jak uvádí ve svém rozhodnutí žalovaný, ba právě naopak, důkaz ho hodnotí prakticky přirovnáním i nadále k válečnému stavu. Je tak patrné, že samotná atmosféra, panující v zemi původu, je vůči osobám arménského původu nepřátelská. K podkladům žalovaného soud uvádí, že Informace MZV ze dne 14. prosince 2010 o postavení obyvatel arménské národnosti v Ázerbájdžánu uvádí, že dle sčítání obyvatelstva z r. 1999 zde bylo zaregistrováno pouze 647 osob, které se k arménské národnosti hlásily. Válečný stav, který mezi zeměmi přetrvává, se v obou zemích projevuje v rétorice oficiálních představitelů i hromadných sdělovacích prostředků. Arméni mají sice oficiálně vytvořeny podmínky pro normální život, nicméně v praktické rovině se mohou s problémy setkávat, při získávání různých dokumentů v oficiálních státních strukturách, při hledání zaměstnání, apod. Podklad připomíná, že na dotazy ohledně problémů těchto osob je nelehké odpovědět, neboť, jak uváděno výše, těchto osob je minimálně, nicméně popisuje problematický návrat, až nemožný, včetně problémů při vstupu na území Ázerbájdžánu. Podklad Náhorní Karabach – chronologie konfliktu – ze dne 4. 12. 2007, uvádí u data 24. 11. 1988 vyhlášení mimořádného stavu a zákazu nočního vycházení v Baku, Nachičevanu a Kirovabadu, počátek útěku obyvatel opačné národnosti z obou republik, 13. – 16. 1. 1990 – pogromy proti Arménům v Baku, zabito 56 lidí, začal útek Arménů hlavně do Turkmenie a také do Moskvy. Z uváděných skutečností je tak soud přesvědčen, že správní orgán v novém řízení při hodnocení existence či neexistence důvodných obav žalobkyně z pronásledování z důvodu její národnosti musí vzít v úvahu nejen skutečnost, že žalobkyně popsala útoky toliko soukromých osob, ale její obavy musí hodnotit i z pohledu celkové

situace v zemi v té době a vzít v úvahu celkovou atmosféru, která v zemi panovala, tedy, přihlídnout i ke všem okolnostem, hovořícím v její prospěch a tyto řádně a podrobně zhodnotit. Teprve po hlubším rozboru celkové situace v zemi původu a žalobkyní uváděných obavách bude, dle přesvědčení soudu, možné zodpovědně provést zhodnocení případného naplnění ust. § 12 b) zákona o azylu, a to v případě žalobkyně z důvodu její arménské národnosti. Přitom je potřebné vzít v úvahu i skutečnost, že žalobkyně byla provdána za občana Ázerbájdžánu, který byl též národnosti, tedy míněno zde ázerbájdžánské, přesídlení manželů do Arménie tak vcelku logicky nebylo řešením jejich situace. Soud tak spatřuje vcelku logickým řešením postup, který manželé v uvedené době zvolili, a to, že odjeli za rodiči, usazenými v Rusku. Jejich následné problémy se získáním dokladů způsobily další problémy v zemi, kam se uchýlili a odkud posléze po mnoha letech vycestovali do ČR. Soud připomíná, že v daném případě se jedná o situaci, která není v porovnání s mnoha dalšími žádostmi žadatelů o mezinárodní ochranu srovnatelná, neboť v daném případě, po vylíčení situace, nelze zřejmě trvat u žalobkyně stroze na tom, že měla o azyl požádat v zemi, kam se uchýlila, bezprostředně, když žalobkyně uváděla, že se snažili získat potřebné doklady, nikdo jim však neodpověděl a bez nich se s nimi ruské úřady nechtěly bavit. Jejím tvrzení, které sice nemůže konkrétně doložit, však přisvědčuje zmínka, výše citovaná, o trvajících problémech Arménů v zemi původu v případě potřeby získání dokladů (zde např. i Zpráva MZ USA, 11. března 2010, o dodržování lidských práv za rok 2009 – Ázerbájdžán, popisuje problémy některých Arménů smíšeného původu při vydávání průkazů totožnosti i v době současné). Na základě uváděných skutečností výše pak soud nepovažuje za zcela adekvátní ani argumentaci žalovaného rozhodnutím Vrchního soudu ze dne 30. 10. 2001, učiněného pod sp. zn. 7 A 754/2000-28, neboť ani dřívější, ani současný stav v zemi původu žalobkyně nenasvědčuje toliko nepřátelským projevům soukromých osob vůči spoluobčanům arménské národnosti (tito se prakticky v současné době v zemi nevyskytují), ale hovoří o tom, že mezi oběma státy existuje stále nesmírná animozita a prakticky válečný stav, nelze tedy očekávat, že existuje bez toho, že by se státní moc na takovém stavu nepodílela. Je potřebné vidět, ve všech uvedených souvislostech, že sama kvalifikační směrnice zahrnuje v pojmu národnosti zejména příslušnost k určité skupině vymezené její kulturní, etnickou nebo jazykovou totožností, společným zeměpisným nebo politickým původem nebo jejím vztahem k obyvatelstvu jiného státu. I z tohoto pohledu je konflikt mezi oběma státy, trvající ve výše popsané intenzitě od 80. let minulého století, a představující zásadní problém mezi oběma národy, dle přesvědčení soudu, důležitým momentem pro zdůraznění potřeby zásadního individuálního přístupu ve věci žalobkyně.

V dalším pak soud po opětovném přezkoumání a projednání věci dospěl k závěru, že podrobněji by se měl správní orgán vyjádřit i k podmínkám, hodným zvláštního zřetele, a to z pohledu výše uvedených skutečností s ohledem na velmi dlouhý pobyt žadatelů mimo zemi původu. Soud si je vědom dosavadní judikatury ve vztahu k ust. § 14 zákona o azylu, představující existenci takových důvodů zejména např. ve špatném zdravotním stavu žadatele či jeho vysokém věku. Ze skutečností, které soud vyjádřil shora, však vyplývá, že v případě návratu žadatelky do země původu lze očekávat řadu sociálních, pracovních i dalších problémů, které by mohly vést k poměrně velmi obtížnému zařazení do tamní společnosti. Konečně, soud je přesvědčen, že správní orgán by měl postavit v novém řízení napevno své tvrzení o

tom, že žadatelka není etnickou Arménkou, a vypořádat se s jejím tvrzením o tom, že země původu přiřazuje dítěti národnost otce. Argumentace žalovaného je dosud v tomto směru, dle přesvědčení soudu, neúplná. V návaznosti na uvedené skutečnosti pak soud připomíná, že na str. 12 svého rozhodnutí žalovaný nesporně, že etničtí Arméni by mohli mít po dlouhodobém pobytu v zahraničí značné potíže při návratu do Ázerbájdžánu, když těžil z výše cit. Informace ze dne 14. 12. 2010. V této souvislosti pak je soud přesvědčen, že neobstojí ani odůvodnění žalovaného o možném bezpečném návratu žalobkyně do země původu a jednotlivými ustanoveními § 14 a) zákona o azylu by se měl žalovaný opětovně zabývat ve výše naznačených souvislostech. Na str. 12 svého rozhodnutí žalovaný uvedl, že nedospěl k závěru, že žalobkyni by mohlo v případě návratu hrozit nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu, odkázala na judikaturu ESLP a vysvětlil, že aby bylo možné pokládat trest za ponižující, musí ponižení a pokoření, které jej provázejí, dosáhnout mimořádného stupně úrovně.... Posléze hovoří o potřebě individuálního hodnocení každé věci, nicméně již se, v souvislosti s věcí žalobkyně, nezmiňuje o možném ponižujícím zacházení, kterému by mohla být, jak naznačeny podmínky v zemi původu, po návratu vystavena, a to nejen ze strany naprosto většinového obyvatelstva, ale nakonec i ze strany státních orgánů, úřadů a institucí. Je pravdou, že tato problematika je v podkladech pouze naznačena, neboť, jak soud uvádí shora, v zemi původu nejsou v tomto směru rozsáhlejší zkušenosti, neboť po hromadném exodu Arménů ani být nemohou. Tím spíše však je soud přesvědčen o nutnosti podrobného zkoumání možných následků případného návratu žalobkyně do země původu v tomto směru.

Ve svém rozhodnutí soud vyšel ze skutkového a právního stavu výše zjištěného (§ 77 odst. 2 s.ř.s.). Jak je z výše uvedených skutečností patrné, soud shledal v napadeném rozhodnutí a řízení jemu předcházejícím dosud nedostatečné zjištění stavu věci, tedy situaci, kterou upravuje ust. § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád – správní orgán postupuje tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonů s požadavky ust. § 2; z uvedeného důvodu proto soud přistoupil ke zrušení rozhodnutí (§ 78 odst. 1 s.ř.s.).

O nákladech řízení soud rozhodl, s odkazem na ust. § 60 odst. 1 s.ř.s. tak, že ve věci úspěšné žalobkyni přiznal náhradu nákladů řízení, sestávající z tří cest k jednání soudu a zpět, když jedna cesta autobusem stojí 196,- Kč, tedy celkem 588,- Kč. Náhrada nákladů právního zastoupení žalobkyně byla řešena samostatným usnesením soudu.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem

pokračování

29Az 9/2012

lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Hradci Králové dne 12. ledna 2015

JUDr. Jana Kábrtová, v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Iveta Kyrlová